

De heer F. Timmermans
P/a Europese Commissie
Wetstraat 200
1049 Brussel
België

Betreft: Onthulling gedenkteken Max van der Stoel in Praag op 1-3-2017

Geachte heer Timmermans,

Over enkele weken, om precies te zijn, op 1 maart gaan de Tsjechische minister van Buitenlandse Zaken Zaorálek en u het gedenkteken onthullen, waarmee de spectaculaire en dramatische ontmoeting wordt herdacht tussen professor Jan Patočka, de grondlegger van de mensenrechtenbeweging Charta '77 en Max van der Stoel, toentertijd onze minister van Buitenlandse Zaken. Die ontmoeting vond precies veertig jaar geleden plaats op 1 maart. Ik kreeg van de ambassadeur, de heer Ed Hoek, een uitnodiging om hierbij aanwezig te zijn, en ik heb deze uitnodiging direct en met genoegen aanvaard.

Nadat ik de uitnodiging had ontvangen, rees bij mij de vraag of met de onthulling de 'story' wel begrepen wordt (hier gebruik ik het woord, dat Václav Havel, 'leerling' van Patočka, gebruikte in zijn essay 'Story en Totalitarisme': *'Het uitgangspunt van elke story is, zoals bekend, een gebeurtenis. De gebeurtenis – inbreuk van de ene 'logica' in de wereld van de andere 'logica'- wordt gevormd door datgene waaruit elke story ontstaat en waardoor zij gevoed wordt: de situatie, de relatie en het conflict'*). Die vraag rees, omdat ik me twee evenementen herinner, het ene in Den Haag en het andere in Praag. Beide tien jaar geleden. Het evenement in Den Haag betrof een seminar, waarvoor de Tsjechische ambassadeur de heer Petr Mareš mij had uitgenodigd. Dat seminar

had als titel: *'Charta '77 and Max van der Stoel: Meeting with/the Consequences. The Dilemmas of Foreign Support to Democratic Opposition in Authoritarian Regimes'*. Het seminar vond plaats op vrijdag 2 maart 2007. Op de uitnodiging stond onder meer: *'Mr. Max van der Stoel and Mr. Jiří Dienstbier, one of the founding fathers of Charta 77 and the Minister of Foreign Affairs of Czechoslovakia after the Velvet Revolution, will be the key speakers of the seminar.'*

Het is vanzelfsprekend dat toen ook de 'story' van de ontmoeting tussen Max van der Stoel en Jan Patočka aan de orde kwam. Het was immers een herdenking van het gebeuren. Tijdens het seminar kreeg ik echter het gevoel dat de held, professor Jan Patočka, niet echt werd geëerd. Het was meer een expressie van: *'wat hebben wij van links het toch goed gedaan'*. (Het blijkt ook al uit het gebruik van het woord 'autoritair' in de titel van het seminar. Patočka streed tegen een 'totalitair' regime, wat iets anders is.) Daarom heb ik gevraagd, waarom dit seminar zo gekleurd was. Het gaf de indruk dat Jan Patočka – en met hem Charta '77- aan de linkse kant stonden. Daarbij voegde ik eraan toe, dat de heer Jiří Dienstbier -met alle respect wat hij heeft gedaan voor Charta 77- in dit seminar niet de juiste vertegenwoordiger van Charta 77 kon zijn, memorerend, dat de woordvoerders van Charta 77 steeds uit drie personen bestonden, die elk een van de drie ideologische bloedgroepen vertegenwoordigde: religieus, artistiek/cultureel/wetenschappelijk of links. Ik memoreerde verder, dat Dienstbier links is, en zodoende niet de chartist kon zijn om Jan Patočka hier te 'vertegenwoordigen' en dus te herdenken. Nadat ik dit had gezegd, werd de zaal onrustig, en moest ik enkele ongenueanceerde, emotionele en kritische reacties ondergaan. Tijdens de lunchpauze kwamen verscheidene aanwezigen naar mij toe, en verweten me op een zeer onplezierige manier dat ik de 'story' van 1 maart 1977 niet goed zou hebben begrepen. Op het terras ontmoette ik de heer Max van der Stoel. In tegenstelling tot een aantal anderen veroordeelde hij mijn initiatief niet.

Het tweede evenement vond plaats in Praag. Bijna 2 maanden later nam ik deel aan de internationale conferentie ter herinnering aan Jan Patočka (de conferentie was een onderdeel van de *'37th yearly meeting of the Husserl Circle'*), die werd gehouden van 22 – 28 april 2007. De titel van de conferentie luidde: *'Jan Patočka 1907-1977'*. Václav Havel opende de conferentie in het Tsjechisch, waarbij hij

Charta '77 op waardige wijze kort herdacht. Hij eindigde zijn speech in het Engels met de woorden: *'Charta '77 had a happy ending'*. Daarna waren er interessante lezingen die werden gegeven door Petr Pithart, Martin Palouš, Kwok-ying Lau (Patočaka's concept of Europe: an Intercultural Consideration), Don Ihde en nog vele anderen. Deze vanuit Tsjechië georganiseerde bijeenkomst was geen gekleurde, linkse happening. Het verschil in 'aankleding' tussen 'Den Haag' en 'Praag' was enorm, bijna alsof de val van het communisme niets had veranderd. In Nederland bleven de linkse projecties en het onbegrip over wat Charta echt had gedreven nagenoeg onaangetast en werden de Chartisten geannexeerd als helden van links, in 'Praag' golden ze als strijders die geweldloos het communisme trotseerden.

Met de aanstaande onthulling van het Max van der Stoel gedenkteken, komen 'Haag' en 'Praag' bij elkaar, terwijl het verschil in perceptie niet opgemerkt zal worden. Ik vrees dat de Nederlandse aanwezigen de 'herinnering aan de ontmoeting' tussen Patočka en Max van der Stoel opnieuw zullen ervaren als de juistheid van hun onveranderd gekleurde perceptie, terwijl de Tsjechen het zich zullen herinneren als een historische stap naar de bevrijding van een totalitair regime.

Het verschil in percepties is mijns inziens ontstaan, omdat de geschiedenis over Charta '77 (en zoals zij werd begrepen in ons land) nooit is beschreven. In 1984 heb ik hiertoe een begin gemaakt met het boek: *'Wat Charta '77 werkelijk gezegd heeft'*. Ongeveer tien jaar geleden (toen ik mijn dossier van de geheime dienst - StB- in handen kreeg) ben ik begonnen met een nieuw onderzoek, dat geresulteerd heeft in mijn tweede boek hierover: *'Dissidenten en vredessjoemelaars'*, dat ik u hierbij aanbied. Dit boek ga ik een dezer dagen presenteren.

In het navolgende van deze brief, spits ik de resultaten van mijn boek toe op de aanstaande onthulling van het gedenkteken.

Charta '77 werd tijdens haar bestaan niet alleen bedreigd en gehinderd door de communistische autoriteiten, maar ook door linkse organisaties en hun vertegenwoordigers uit westerse landen. Charta '77 werd door 'links' anders

voorgesteld dan het werkelijk was. Zo zou zij vooral een fan van de toenmalige vredesbeweging zijn. Dat deed Charta tekort en was veel te veel een wensbeeld van genoemde organisaties. Sleutelfiguren die deze foute voorstelling van zaken gaven, waren van Tsjechische zijde: Jan Kavan en van Nederlandse zijde: Mient Jan Faber. Wat Kavan betreft, bedoel ik hier niet de kwestie of hij al of niet een medewerker is geweest van de StB. Hoewel deze kwestie juridisch in zijn voordeel is beslist, blijven er vragen. Toch zijn die hier niet relevant. Wel relevant is het feit, dat hij (bekend door zijn bedrijf Palach Press) destijds vanuit Londen de media heeft beïnvloed met het idee, dat Charta '77 min of meer op één lijn zat met de vredesbeweging European Nuclear Disarmament (END). Ik beschrijf dit in mijn boek op pag. 168 e.v. (zie ook Přemysl Vachalovský in *'Míroví Tuneláři'* in zijn boek *'Jan Kavan v labyrinty Služeb'*).

Mient Jan Faber deed iets dergelijks in ons land. Hij verklaarde tijdens een van de grootste vredesdemonstraties in Amsterdam (1981), dat Charta '77 instemde met deze demonstratie. Hij heeft meer van dergelijke onjuistheden rondgestrooid. Zodoende is het idee ontstaan, als zou Charta '77 een linkse mensenrechtenbeweging zijn. In het verlengde daarvan, zou Jan Patočka links zijn.

Maar er gebeurde meer. Na de fluwelen revolutie in Tsjecho-Slowakije werkten Jan Kavan (inmiddels geremigreerd naar zijn vaderland) en Mient Jan Faber nauw samen met de stichting van de Helsinki Citizens' Assembly (HCA), die pretendeerde de enige echte civil society te zijn. De HCA richtten zij op in Praag in oktober 1990. En weer werd Charta '77 misbruikt nu als 'legitimering' van de HCA. In de documenten van de HCA (flyers enz.) wordt gesuggereerd dat de HCA door haar is opgericht. Charta was 'founding father', 'intiator' enzovoort. Het feit dat Václav Havel een speech heeft gehouden bij de opening van de oprichtingsvergadering is uitvergroot als zou hij de HCA hebben mede opgericht.

Toen ik werd geconfronteerd met deze feiten, heb ik de heer Mirloslav Lehký, die in 1990 woordvoerder was van Charta '77 (dus het jaar dat de HCA werd opgericht), benaderd. Hij heeft mij verzekerd dat er geen enkele relatie is tussen de HCA en Charta '77, en dat de stichting van de HCA nooit op de agenda van de woordvoerders van Charta '77 heeft gestaan.

Eind 90-er jaren van de vorige eeuw vond Jan Kavan een beter leven in de politiek; hij werd minister, en is begin jaren 2000 nog een jaar voorzitter geweest van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Mient Jan Faber ging een andere, ook succesvolle weg. Hij ging verder met het IKV en de HCA. Daar de HCA eind negentiger jaren van de vorige eeuw, geen gelden meer kreeg van de Tsjecho-Slowaakse regering, ging de HCA ter ziele. Fabers organisatie, het IKV, slokte de 'restanten' van de HCA op, en kon het IKV zo laten 'internationaliseren'. Een (schijnbaar) indrukwekkende *trackrecord* bouwde hij op. Het IKV werd zodoende een interessante partij voor onze ministerie van Buitenlandse Zaken. Het werd een 'strategische partner'. Geldstromen werden groter. Niet alleen voor projecten, maar ook voor *core funding*. Van 2003 – 2006 (met de bevriende organisatie Pax-Christi) was dit € 2 miljoen per jaar. Van 2016 – 2021 is dit bedrag voor Pax (Pax, voortgekomen uit IKV en Pax-Christi) opgelopen tot meer dan € 11 miljoen per jaar (subsidie in het kader van 'Samenspraak en Tegenspraak'). Pax moet dit geld besteden aan politieke beïnvloeding. Uiteraard links politiek!

Hier zien we, hoe twee charlatans, Jan Kavan en Mient Jan Faber, het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken hebben gemaakt, dat Jan Patočka en Charta '77 achter de vredesbeweging het IKV/Pax hebben gestaan en zo de legitimatie is geworden voor grote subsidies.

Bij dit alles memoreer ik het feit, dat u tot ongeveer anderhalf jaar geleden minister van Buitenlandse Zaken bent geweest. Ik mag u dan ook aanspreken op deze kwalijke subsidiestromen. Als u op 1 maart het Max van der Stoel gedenkteken gaat onthullen, vraag ik u om dit tot een bijeenkomst te maken die de geschiedenis meer recht doet. Vrijheid(-sstreven) draagt niet het patent van linkse mensen, maar van het hele democratische spectrum. Ik hoop dat u deze nuance mee wilt nemen. Gezien uw positie als eerste vicevoorzitter van de Europese Commissie lijkt u me dat ook aan uw stand verplicht.

Hoogachtend,
Johann Grünbauer
Voorzitter SGTRS

Bijlage: Boek 'Dissidenten en vredessjoemelaars.'